

Sygn. akt **IX GC 1396/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, 7 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IX Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący - SSO Katarzyna Krzymkowska

Protokolant – prot. sąd. Weronika Wawrzyniak

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2016 r. w Poznaniu na rozprawie

sprawy z powództwa: **(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K.**

przeciwko **K. J.**

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego **K. J.** na rzecz powódki **(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K.** kwotę: 81.866,80 zł (osiemdziesiąt jeden tysięcy osiemset sześćdziesiąt sześć złotych 80/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 9 września 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i z dalszymi ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;
2. kosztami postępowania obciąża pozwanego i z tego tytułu zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 7.711,00 zł ;

SSO K. Krzymkowska

UZASADNIENIE

Pozwem z 9 grudnia 2014 r. powód – (...) Sp. z o.o. w K. wniósł o zapłatę od pozwanego – K. J. kwoty 81.866,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 9 września 2014 r. do dnia zapłaty, a także kosztami postępowania.

Powód podał, że w dniu 9 stycznia 2006 r. zawarł z pozwanym umowę o współpracy, będąca umową agencyjną. Zgodnie z tą umową, pozwany był zobowiązany do reprezentowania interesów handlowych pozwanego i pozyskiwania klientów zainteresowanych nabyciem produktów przedsiębiorstwa powoda.

Pozwany od połowy czerwca 2014 r. miał zaprzestać wykonywania obowiązków umownych – w szczególności: zaprzestał pośredniczenia przy składaniu zamówień handlowych na produkty oferowane przez powodową spółkę, nie pojawiał się na spotkaniach z klientami, nie informował o podejmowanych przez siebie działaniach. Z uwagi na to pismem z 22 lipca 2014 powód wypowiedział umowę agencyjną bez zachowania okresu wypowiedzenia.

Powód podał też, że pozwany pismem z 9 czerwca 2014 r. złożył oświadczenie o rozwiązaniu umowy agencyjnej bez zachowania okresu wypowiedzenia, a w chwili składania tego oświadczenia był już współnikiem spółki konkurencyjnej – (...) Sp. z o.o.

W umowie agencyjnej pozwany zobowiązać miał się do zakazu podejmowania i prowadzenia działalności konkurencyjnej w czasie trwania umowy, a także w okresie 2 lat od jej rozwiązania wobec wszystkich obecnych i potencjalnych klientów powoda oraz wszystkich produktów będących w zastosowaniu zgodnym z profilem

działalności powoda. Strony ustaliły, że w przypadku naruszenia zakazu, pozwany będzie zobowiązany do zapłaty kary umownej w kwocie 100.000 zł.

Pozwany, w swojej odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa, zasądzenia kosztów procesowych.

Pozwany wskazał, że umowa stron została rozwiązana 12 czerwca 2014 r. Przyczyny rozwiązania umowy oscylowały wokół rażącego naruszenia jej postanowień:

1. brak wypłacania ryczałtu w kwocie 1000 zł w umówionym terminie,
2. niewypłacanie w całości należnej prowizji lub wypłacanie z wielomiesięcznymi opóźnieniami,
3. zmuszanie pozwanego do cotygodniowego i osobistego raportowania w siedzibie powoda o podjętych czynnościach i stanie prowadzonych spraw,
4. nie przekazywanie agentowi dokumentów i informacji do prawidłowego wykonania umowy,
5. wprowadzanie zmian bez konsultacji, dotyczących cenników, form rozliczeń, terminów płatności,
6. brak rozliczenia w zakresie tworzenia składu i receptur produktów.

W ocenie pozwanego z uwagi na dokonane przez niego wypowiedzenie umowy stron, zwolnił się on z obowiązku przestrzegania ograniczenia działalności konkurencyjnej. Samo założenie, bycie współnikiem i pełnienie funkcji członka zarządu (...) Sp. z o.o. ma nie stanowić działalności konkurencyjnej. Pozwany w czasie obowiązywania umowy i ograniczenia działalności konkurencyjnej miał nie oferować klientom powoda towarów konkurencyjnych.

Na dalszym etapie postępowania strony podtrzymywały swoje dotychczasowe, wyżej opisane, stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód prowadzi działalność gospodarczą w zakresie produkcji produktów spożywczych, sprzedaży hurtowej półproduktów spożywczych – stabilizatorów do produkcji żywności branży mleczarskiej, rybnej. Pozwany prowadził działalność gospodarczą w zakresie agencyjnym zajmując się sprzedażą żywności.

okoliczność bezsporna, a nadto dowód – informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z rejestru KRS powoda (k. 26-29), wyciąg z CEIDG pozwanego (k. 30), zeznania prezesa zarządu powoda, zeznania świadka P. K. (1) (k. 288).

W dniu 9 stycznia 2006 r. strony zawarły w L. umowę o współpracy, będąca umową agencyjną. Zgodnie z tą umową, pozwany był zobowiązany do stałego pośredniczenia przy składaniu zamówień handlowych na produkty oferowane przez powoda. Pozwany zobowiązany był również za utrzymywanie kontaktów z klientami oraz utrzymywanie spraw handlowych z klientami. Tytułem wynagrodzenia za wykonane działania pozwany miał otrzymywać od powoda prowizję w określonej wartości każdego zrealizowanego **i zapłaconego** zamówienia złożonego wcześniej przy jego udziale. Wysokość i zasady naliczania prowizji zostały określone w załączniku do umowy.

Ponadto pozwany miał otrzymywać miesięczny ryczałt w kwocie 1000 zł. Powód zobowiązał się dokonywać zapłaty ryczałtu i prowizji – co miesiąc na podstawie faktury wystawionej przez agenta w terminie 14 dni od daty doręczenia, zawierającej również kwotę ryczałtu po wykonaniu obowiązków przez pozwanego.

Każda ze stron mogła rozwiązać umowę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. Termin wypowiedzenia upływać miał z końcem miesiąca kalendarzowego.

Każda ze stron mogła rozwiązać umowę bez zachowania terminów wypowiedzenia w przypadku stwierdzenia rażącego naruszenia postanowień umowy, bez prawa do wypłaty odprawy.

Przez okres 2 lat od rozwiązania umowy, jak również przez czas obowiązywania umowy pozwany obowiązany został do bezwzględnego zakazu podejmowania i prowadzenia działalności konkurencyjnej. Dotyczyło to wszystkich obecnych i potencjalnych klientów powoda w obszarach zgodnych z działalnością powoda oraz wszystkich produktów będących w zastosowaniu zgodnym z profilem działalności powoda. Ponadto ograniczeniu podlegało także jakiegokolwiek pośrednictwo i współdziałanie z innymi podmiotami w zakresie działań prowadzonych przez powoda oraz podejmowanie pracy na jakichkolwiek stanowiskach w firmach konkurencyjnych w stosunku do powoda. Strony ustaliły, że w przypadku naruszenia zakazu, pozwany będzie zobowiązany do zapłaty kary umownej w kwocie 100.000 zł w terminie 14 dni po otrzymaniu wezwania.

Umowę zawarto na czas nieoznaczony i zastrzeżono dla jej zmian formę pisemną pod rygorem nieważności.

Okoliczność bezsporna, a nadto dowód – poświadczona za zgodność z oryginałem przez pełn. powoda będącego adwokatem kserokopia umowy stron z 9.01.2006 (k. 32-33) oraz poświadczona za zgodność z oryginałem przez pełn. pozwanego będącego r.pr. kserokopia załącznika do tej umowy (k. 299), zeznania świadka P. K. (1) (k. 288).

W okresie obowiązywania umowy praktyka jej wykonywania kształtowała się w ten sposób, że dopóki klientów był mniej, a prowizje niższe, powód płacił pozwanemu prowizję wówczas, gdy klient zapłacił fakturę sprzedażową. Po wzroście liczby klientów, a przez to prowizji pozwanego, powód poprosił pozwanego, aby praktyka w rozliczaniu prowizji była następująca: faktura prowizyjna miała być wystawiana i rozliczana z dwumiesięcznym przesunięciem czasowym w stosunku do faktur wystawionych klientom powoda. Pozwany zgadzał się na taką formę rozliczenia; nie wzywał do zapłaty odsetek za opóźnienie płatności. Taki sposób rozliczenia płatności z pozwanym trwał kilka lat. Należności pozwanemu były wypłacane regularnie przez powoda i nie zdarzyło się, aby w którymś miesiącu nie została wypłacona należność prowizyjna.

Zarówno powodowa spółka jak i P.P.H.U. (...) prowadziły swoją działalność zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, posiadając zgody i pozwolenia wydane przez organ kontroli sanitarnej.

Dowód – zeznania świadka M. F. (1) (k. 307), poświadczon e za zgodność z oryginałem przez pełn. powoda będącego adwokatem k serokopie decyzji Powiatowego Inspektora Sanitarnego w L. (k. 317 i n.).

Pozwany zajmował się kluczowymi klientami powoda – w szczególności mleczarniami: M., N., T., W., a także poza sektorem mleczarskim: (...), (...), Agros D.. Klientów obsługiwanych przez pozwanego było ok. 20.

Pozwany uczestniczył w cotygodniowych, poniedziałkowych, spotkaniach w siedzibie powoda. Na spotkaniach omawiano sprawy administracyjne, rozliczeniowe, finansowe. Nie było przewidzianych konsekwencji dla agenta, w przypadku niestawiennictwa na spotkanie.

Dowód - zeznania świadka P. K. (1) (k. 288-289), zeznania świadka M. K. (k. 290) , zeznania świadka M. F. (1) (k. 307) , zeznania prezesa zarządu powoda (k. 350, protokół elektroniczny k 375)

Podczas wizyty przedstawiciela powoda u kluczowych klientów (A., Mleczarnia N., Mleczarnia P., Mleczarnia T., G.) pod koniec maja lub na początku czerwca 2014 przekazano mu informację, że pozwany oferuje obecnie tym klientom produkty identyczne funkcjonalnie i recepturowo w stosunku do dotychczas dostarczanych przez powoda. Pozwany czynił to w ramach nowo powołanej spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G., której był współnikiem i członkiem zarządu. Produkty, które były oferowane przez (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. za pośrednictwem pozwanego zastępowały produkty powoda, są ich substytutami.

Część klientów, których wcześniej obsługiwał pozwany jako agent powoda pozostało klientami powoda, ale w ograniczonym zakresie. Kupowali oni produkty w mniejszej ilości lub z części produktów zrezygnowali. Część klientów zrezygnowała z zakupów w firmie powoda na rzecz zakupów w spółce (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. działającej przez pozwanego. Przedstawiciel dotychczasowego klienta powoda był przekonany, że pozwany w

dalszym ciągu reprezentuje powoda. Klienci powoda byli również wcześniej przekonani, że powodowa spółka należy do pozwanego.

Dowód - zeznania świadka P. K. (1) (k. 288), zeznania świadka M. K. (k. 290) , zeznania świadka D. G. (k. 305-306), zeznania świadka M. O. (k., 306), zeznania prezesa zarządu powoda (k. 350 , protokół elektroniczny k. 352) , zeznania pozwanego (k. 351, protokół elektroniczny k. 375).

Pozwany wraz ze swoim wspólnikiem D. C. powzięli pomysł na założenie własnej spółki pod koniec 2013 roku - o profilu identycznym z działalnością powoda.

Dowód - zeznania pozwanego (k. 351, protokół elektroniczny k. 375).

22 maja 2014 przed notariuszem w P. P. K. (2) pozwany oraz D. C. zawiązali spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością – (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G.. Pozwany oraz D. C. zostali jedynymi wspólnikami oraz członkami zarządu tej spółki. Przedmiotem działalności tej spółki wg (...) jest w szczególności produkcja przypraw, produkcja pozostałych artykułów spożywczych, działalność agentów zajmujących się sprzedażą żywności i towarów różnego rodzaju.

Rozpoczęcie działań i pierwsza sprzedaż datowana jest na 24 czerwca 2014 r.

okoliczność bezsporna, a nadto dowód – informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z rejestru KRS nr (...) (k. 41 – 43), fotokopia wypisu aktu notarialnego przed notariuszem w P. P. K. (2) rep. A nr 4317/2014 (k. 44 – 50), fotokopie: wniosków o rejestrację spółki (listy wspólników, listy członków zarządu (k. 51 i n.), zeznania świadka D. C. (k. 349, protokół elektroniczny k. 375), zeznania pozwanego (k. 351, protokół elektroniczny k. 375).

Pozwany pismem z 9 czerwca 2014 r. złożył oświadczenie o rozwiązaniu umowy agencyjnej bez zachowania okresu wypowiedzenia. Pismo to powód otrzymał 12 czerwca 2012 r.

Pozwany oświadczył również pismem z 12 czerwca 2014 r. o zwolnieniu się z obowiązku przestrzegania ograniczenia działalności konkurencyjnej z powołaniem na przepis art. 764(8) k.c. Pismo to powód otrzymał 16 czerwca 2012 r.

dowód – poświadczona za zgodność z oryginałem przez pełn . powoda będącego adwokatem kserokopia oświadczenia pozwanego (k. 36-37) oraz pisma powoda z 16.06.2014 z ZPO (k. 38-40)

Pozwany od połowy czerwca 2014 r. zaprzestał wykonywania obowiązków umownych – w szczególności: zaprzestał pośredniczenia przy składaniu zamówień handlowych na produkty oferowane przez powodową spółkę, nie pojawiał się na spotkaniach z klientami, nie informował o podejmowanych przez siebie działaniach. Z uwagi na to pismem z 22 lipca 2014 powód wypowiedział umowę agencyjną bez zachowania okresu wypowiedzenia.

Pozwany nie zgłaszał nigdy, że w jego ocenie niewłaściwie realizowana jest umowa z powodową spółką. Pozwany nie wzywał powoda ustnie czy pisemnie do zapłaty należności z jego faktur lub odsetek.

dowód – poświadczona za zgodność z oryginałem przez pełn . powoda będącego adwokatem kserokopia oświadczenia powoda z 22.07.2014 wraz z ZPO (k. 34), zeznania świadka P. K. (1) (k. 288-289), zeznania świadka M. K. (k. 289-290)

Pismem z 5 sierpnia 2014 powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 100.000 zł w terminie 14 dni od otrzymania wezwania z tytułu naruszenia zakazu konkurencji. Pozwany pismo otrzymał 25 sierpnia 2014. Pismem z 10 września 2014 powód złożył pozwanemu oświadczenie potrąceniu wierzytelności wynikającej z naliczonej kary umownej z tytułu naruszenia zakazu konkurencji z wierzytelnością pozwanego w kwocie 18.133,20 zł z tytułu FV nr (...) i odsetek za opóźnienie.

bezsporne, a nadto dowód – poświadczona za zgodność z oryginałem przez pełn . powoda będącego adwokatem kserokopia wezwania z ZPO (k. 139 i n.), oświadczenia o potrąceniu z ZPO (k. 143 i n.)

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie twierdzeń stron oraz treści dokumentów – w zakresie niespornym oraz niekwestionowanym przez strony oraz na podstawie wyżej powołanych dowodów.

Dokonując ustaleń stanu faktycznego Sąd miał na uwadze, że każda ze stron obowiązana jest do złożenia zgodnych z prawdą wyjaśnień odnośnie okoliczności sprawy i oświadczeń co do twierdzeń strony przeciwnej dotyczących okoliczności faktycznych (art. 3 k.p.c. i art. 210 § 2 k.p.c.), przy czym ogólnikowe zaprzeczenie wszystkim twierdzeniom strony przeciwnej nie czyni zadość temu obowiązkowi (por. uchwała Zgromadzenia Ogólnego Sądu Najwyższego z dnia 15.07.1974 r., Kw. Pr. 2/74 OSNCP 1974/12/203).

Odnosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy określić okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, a następnie dokonać szczegółowej analizy twierdzeń każdej ze stron odnośnie tych okoliczności.

Powód przedłożył poświadczoną kserokopię umowy stron, pism przedprocesowych stron oraz wydruki wiadomości elektronicznych, a strona pozwana nie kwestionowała ich prawdziwości, autentyczności, a także tego, że osoby tam podpisane działały w imieniu i na rzecz pozwanego. Natomiast Sąd nie znalazł podstaw, aby czynić to z urzędu.

Należy wskazać, że ww. dokumenty są dokumentami prywatnymi, w rozumieniu art. 245 k.p.c., a zatem dowodem tego, że osoba, która ów dokument podpisała złożyła oświadczenie w nim zawarte. Formalna moc dowodowa dokumentu prywatnego nie rozciąga się jednak na okoliczności towarzyszące złożeniu oświadczenia. Nie przesądza on zatem, czy oświadczenie jest ważne lub skutecznie prawnie. Materialna moc dowodowa dokumentu prywatnego zależy od jego treści merytorycznej. O materialnej mocy dowodowej dokumentów prywatnych rozstrzyga sąd zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów – art. 233 k.p.c. (por. Komentarz do KPC, Część pierwsza, postępowanie rozpoznawcze, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2002, s. 517).

W ocenie Sądu zeznania świadków: M. i P. K. (1) oraz M. F. (1) należało uznać za wiarygodne, albowiem były spójne, logiczne i konsekwentne. Świadkowie Ci co prawda są zawodowo i służbowo związani ze stroną powodową, niemniej strona pozwana nie podważała ich wiarygodności, a Sąd nie znalazł przyczyn, aby czynić to z urzędu. Wszak osoby te zgodnie podały przebieg współpracy stron, wyjaśniły podstawy rozbieżności oraz wskazały na działanie pozwanego świadczące o naruszeniu zakazu konkurencji.

Zeznania świadków: D. G. i M. O. były wiarygodne choćby z tego względu, że były zbieżne z materiałem dowodowym przedstawionym przez powoda, a osoby te nie były zawodowo związana z żadną ze stron. Ich powiązanie ze stronami zasadało się na gruncie biznesowym. Z tego względu nie byli oni zainteresowani w zmienianiu zasad dostaw produktów, a przy płynnym przejściu z jednego faktycznego dostawcy (powód) na innego (spółka pozwanego), nie mogło to wpłynąć na zniekształcanie obrazu rzeczywistości w trakcie ich zeznań. Potwierdzili oni rezygnację z usług powoda z uwagi na czynności pozwanego.

Zeznania przedstawiciela powoda były dla Sądu wiarygodne. M. F. (2) podał logiczny przebieg współpracy stron oraz kontaktów z pozwanym. Potwierdził podawaną przez świadków powoda okoliczność co do braku zastrzeżeń pozwanego do konieczności cotygodniowych spotkań.

Sąd zeznania świadka D. C. nie ocenił jako w pełni wiarygodnych. Dotyczy zakresu zeznań w jakim świadek przedstawił obraz rzeczywistości w kierunku braku naruszenia przez pozwanego zakazu konkurencji. Sąd nie przyjął również za świadkiem, że przyczyny rozwiązania umowy agencyjnej, leżały po stronie powodowej. Nie można wykluczyć interesu świadka w zniekształcaniu obrazu rzeczywistości poprzez podawanie okoliczności z nią niezgodnych. Wszak świadek również był agentem powodowej spółki, a z powodem miał umowę tej samej treści co pozwany. Jest on zaś dodatkowo założycielem, współnikiem i członkiem zarządu tej samej spółki, konkurencyjnej dla powoda, w której działa pozwany. Nie można wykluczyć, że w obawie przed podobnymi zarzutami, jakie powód przedstawia przeciwko pozwanemu, świadek podawał okoliczności, które nie były zbieżne z pozostałym materiałem dowodowym i przez to nieprawdziwe.

Podobnie rzecz ma miejsce, jeśli chodzi o zeznania pozwanego. Jego zeznania w zakresie przebiegu współpracy stron, porozumień co do terminów płatności oraz spotkań nie są spójne z pozostałym, wiarygodnym, materiałem

dowodowym, a li tylko z niewiarygodnymi zeznaniami jego partnera biznesowego. Co ważne, jego zeznania są zgodne z zeznaniami przedstawicieli obecnych klientów spółki pozwanego – potwierdził on, że oferuje poprzez (...) Sp. z o.o. produkty zbieżne do produktów oferowanych przez powoda dla jego byłych klientów. Najistotniejsze fakt jednak jaki wypływa z jego zeznań to jest termin w jakim zaczął przygotowania w kierunku założenia działalności konkurencyjnej wobec powoda. W grudniu 2013 r. pozwany uznał, że wobec zmuszania do wyjazdu na Białoruś, jest najwyższy czas, aby założyć własną spółkę z D. C.. Jest to zatem zupełnie inna przyczyna i czas niż opisywane w odpowiedzi na pozew i pismach pozwanego o rozwiązaniu umowy agencyjnej.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się zasadne w całości.

Sąd uznał, że strony w dniu 9 stycznia 2006 r. zawarły kodeksową umowę agencyjną. Strona pozwana nie kwestionowała, że zawarła z powodem umowę pt. Umowa Współpracy, a jedynie wskazywała, że powodowi nie jest należne żadne wynagrodzenie za naruszenie zakazu konkurencji

Zgodnie z art. 758 § 1 k.c. - przez umowę agencyjną przyjmujący zlecenie (agent) zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, do stałego pośredniczenia, za wynagrodzeniem, przy zawieraniu z klientami umów na rzecz dającego zlecenie przedsiębiorcy albo do zawierania ich w jego imieniu. Z kolei z art. 758¹ § 1 i 2 k.c. wynika, że jeżeli sposób wynagrodzenia nie został w umowie określony, agentowi należy się prowizja, która może być zależna od wartości zawartych umów.

Strona powodowa domagała się w niniejszym postępowaniu zapłaty kary umownej, która była zastrzeżona na wypadek naruszenia zakazu konkurencji narzuconego pozwanemu przez postanowienia umowy stron. Pozwany bronił przed zapłatą kary umownej twierdząc, że rozwiązał umowę jako pierwszy, z przyczyn leżących po stronie powoda. Zwrócić jednak uwagę należy, że okoliczność rozwiązania umowy przez strony nie była sporna. Poza sporem pozostawało bowiem, że umowa uległa rozwiązaniu najpóźniej 25 lipca 2014 r. (por. k. 287).

Sąd ustalił, że strony zawarły, w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, w dniu 9 stycznia 2006 r. umowę, zgodnie z którą pozwany miał reprezentować wszystkie interesy handlowe dotyczące produktów powoda u klientów, w szczególności na rynku polskim. Pozwany upoważnił powoda do prowadzenia rozmów handlowych. Zgodnie z postanowieniem §5 ust. 1 umowy stron przez okres 2 lat od rozwiązania umowy, jak również przez czas obowiązywania umowy pozwany obowiązany został do bezwzględnego zakazu podejmowania i prowadzenia działalności konkurencyjnej. Dotyczyło to wszystkich obecnych i potencjalnych klientów powoda w obszarach zgodnych z działalnością powoda oraz wszystkich produktów będących w zastosowaniu zgodnym z profilem działalności powoda. Ponadto ograniczeniu podlegało także jakiekolwiek pośrednictwo i współdziałanie z innymi podmiotami w zakresie działań prowadzonych przez powoda oraz podejmowanie pracy na jakichkolwiek stanowiskach w firmach konkurencyjnych w stosunku do powoda. W § 5 ust. 2 umowy strony ustaliły, że w przypadku naruszenia zakazu, pozwany będzie zobowiązany do zapłaty kary umownej w kwocie 100.000 zł w terminie 14 dni po otrzymaniu wezwania.

Rzeczne postanowienia umowne zostały sformułowane w myśl art. 764⁶ § 1 i 2 k.c. Zgodnie z tym przepisem strony mogą, w formie pisemnej pod rygorem nieważności, ograniczyć działalność agenta mającą charakter konkurencyjny na okres po rozwiązaniu umowy agencyjnej (ograniczenie działalności konkurencyjnej). Ograniczenie jest ważne, jeśli dotyczy grupy klientów lub obszaru geograficznego, objętych działalnością agenta, oraz rodzaju towarów lub usług stanowiących przedmiot umowy. Ograniczenie działalności konkurencyjne nie może być zastrzeżone na okres dłuższy niż dwa lata od rozwiązania umowy.

Karę umowną reguluje w tej sytuacji przepis ogólny – art. 483 § 1 k.c. – zgodnie z którym można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi poprzez zapłatę określonej sumy (kara umowna).

W realiach niniejszej sprawy, strony postąpiły w myśl wyżej zacytowanych przepisów określając granice, przesłanki oraz konsekwencje naruszeń zakazu konkurencji. Strony określiły czas trwania zakazu na najdłuższy prawnie dopuszczalny okres – 2 lat od rozwiązania umowy agencyjnej. Umowa została sporządzona w formie pisemnej. Zakaz konkurencji dotyczył wszystkich obecnych i potencjalnych klientów powoda w obszarach zgodnych z działalnością powoda oraz wszystkich produktów będących w zastosowaniu zgodnym z profilem działalności powoda. Zastrzeżoną karą umowną był obowiązek zapłaty kwoty 100.000 zł w przypadku naruszenia zakazu określonego w § 5 ust. 1 umowy z 9.01.2006 r.

Obszary działalności powoda, zgodnie z klasyfikacją (...), zostały wymienione w akcie założycielskim powoda i przedstawione w jego aktualnym odpisie z rejestru przedsiębiorców KRS. Nie podlegało w sprawie pod spór, jaki jest zakres działalności powoda oraz, że zasadniczo przedmiot tej działalności jest zbieżny z przedmiotem działalności spółki pozwanego. Powód produkuje bowiem stabilizatory do żywności, a jego najważniejsi klienci zostali podani spójnie przez świadków i samego pozwanego. Pozwany zresztą nie ukrywał, że współpracuje obecnie z tymi samymi klientami, z którymi współpracował ówczesnie działając jako przedstawiciel powoda. Pozwany potwierdził również, że oferuje obecnie tym klientom produkty identyczne funkcjonalnie i recepturowo w stosunku do dotychczas dostarczanych przez powoda. Pozwany czynił to w ramach nowo-powołanej spółki, w której był członkiem zarządu i wspólnikiem. Produkty, które były oferowane przez (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. zastępowały produkty powoda, były ich substytutami. Symptomatyczne jest również to, że przedstawiciele klientów powoda oraz (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. nie potrafili podać momentów, w których nastąpiła zmiana faktycznego dostawcy towarów. Z ich zeznań wypływa wniosek, że nie miało dla nich znaczenia, kto faktycznie dostarcza towary (tj. czy jest to powodowa spółka, pozwany osobiście, czy spółka zależna od pozwanego), a jedynie, aby dostawy były terminowe i zgodne z zamówieniem. Przepis art. 764⁶ § 1 i 2 k.c. nie definiuje pojęcia działalności konkurencyjnej, lecz wskazuje pośrednio, że jest to działalność dotycząca towarów lub usług takiego rodzaju jak te, które były przedmiotem umowy agencyjnej, a więc których dotyczyła działalność agenta. Towary bądź usługi tego samego rodzaju obejmują więc zarówno towary lub usługi takie same, jak i podobne czy substytucyjne, traktowane w ocenie nabywców jako zamienne (Katarzyna Kopaczyńska-Pieczniak, Komentarz do art.764(6) Kodeksu cywilnego, Stan prawny: 2014.08.01)

Nie ma przy tym znaczenia, że pozwany nie prowadził konkurencyjnej działalności od połowy 2014 r. w ramach jednoosobowej działalności gospodarczej. Pozwany jest bowiem niespornie założycielem, wspólnikiem i członkiem zarządu spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G.. Przedmiot działalności tej spółki jest zbieżny z przedmiotem działalności powoda, co udowodnione zostało należycie choćby poprzez dowody z dokumentów urzędowych – wypisów z aktów notarialnych i rejestru KRS.

Sąd podziela przy tym pogląd, że w przepisie art. 764⁶ § 1 k.c. brak jest wskazania, czy zakaz konkurencji dotyczy prowadzenia działalności czy uczestniczenia w niej bądź zajmowania się nią. Określenie tego elementu pozostawione więc zostało woli stron. W braku jego wskazania – jak w niniejszej sprawie - zakazem działalności konkurencyjnej można objąć różnorodne przejawy zajmowania się nią. W szczególności może to dotyczyć działalności prowadzonej we własnym imieniu przez agenta, uczestniczenia w spółce konkurencyjnej wobec dającego zlecenie w charakterze wspólnika spółki cywilnej, jawnej, partnera, komplementariusza, uczestniczenia jako członek organu konkurencyjnej osoby prawnej. Zakresem ograniczenia można też objąć uczestnictwo w kapitałowej spółce konkurencyjnej w charakterze wspólnika (akcjonariusza), o ile ze względu na liczbę udziałów lub akcji bądź przysługiwanie innych praw (np. powoływania członków organów) ma on wpływ na podejmowane w niej decyzje (por. Katarzyna Kopaczyńska-Pieczniak, Komentarz do art. 764(6) Kodeksu cywilnego, Stan prawny: 2014.08.01, K. Kopaczyńska-Pieczniak, Zakaz konkurencji w świetle przepisów kodeksu handlowego, Rejent 1993, nr 12, s. 35 i n.,). Pozwany uczestnicząc aktywnie w spółce (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. naruszył zatem zakaz konkurencji w czasie jego obowiązywania, albowiem strony zakazały działalności konkurencyjnej bez względu na formę prawną czy faktyczną.

Pozwany, poprzez wyżej opisane działania, naruszył również normę wynikającą z przepisu art. 760 k.c. nakazującą mu zachowanie lojalności wobec drugiej strony. Pozwany jeszcze w trakcie świadczenia swoich usług powodowi

podjął działania podważające lojalność wobec swojego zleceniodawcy. Zdaniem doktryny, której tezy Sąd podziela, naruszenie obowiązku lojalności stanowi podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej uregulowanej w przepisach art. 471 i n. k.c. Ponadto może stanowić przyczynę wypowiedzenia umowy agencyjnej, nawet ze skutkiem natychmiastowym przez dającego zlecenie (art. 764² k.c.). W szczególności z obowiązku lojalności wyprowadzić należy zakaz zajmowania się przez agenta działalnością konkurencyjną wobec dającego zlecenie w czasie trwania umowy agencyjnej (Katarzyna Kopaczyńska-Pieczniak, Komentarz do art. 760 Kodeksu cywilnego, stan prawny: 2014.08.01).

Pozwany powoływał się w odpowiedzi na pozew na wypowiedzenie umowy agencyjnej ze skutkiem natychmiastowym z przyczyn leżących po stronie powoda. Zgodnie z przepisem art. 764⁸ k.c. - jeżeli agent wypowiedział umowę na skutek okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi dający zlecenie, może on zwolnić się z obowiązku przestrzegania ograniczenia działalności konkurencyjnej przez złożenie dającemu zlecenie oświadczenia na piśmie przed upływem miesiąca od dnia wypowiedzenia. W ocenie Sądu przepis ten należy jednak, zwłaszcza w okolicznościach niniejszej sprawy, czytać w koherencji z przepisem art. 764² § 1 k.c. W myśl tego ostatniego przepisu umowa agencyjna, chociażby była zawarta na czas oznaczony, może być wypowiedziana bez zachowania terminów wypowiedzenia z powodu niewykonania obowiązków przez jedną ze stron w całości lub znacznej części, a także w przypadku zaistnienia nadzwyczajnych okoliczności.

W ocenie Sądu nie zaszyły przesłanki do wypowiedzenia umowy na wyżej wymienionej podstawie ustawowej, a co za tym idzie zwolnienia się przez pozwanego z obowiązku przestrzegania umownego zakazu konkurencji. Pozwany przedstawiał okoliczności sprawy, którymi usprawiedliwiał naruszenie tego zakazu. Nie stanowiły one jednak rzeczywistych podstaw zaprzestania wykonywania przez niego umowy stron, a miały usprawiedliwiać jego nielojalne postępowanie. Pozwany, co sam przyznał na rozprawie, już przeszło pół roku przed złożeniem swojego oświadczenia o rozwiązaniu umowy, nosił się z zamiarem założenia spółki o profilu identycznym z działalnością powoda. Niewiarygodne były zeznania pozwanego oraz jego współnika w kierunku, w którym przedstawiali oni przebieg kontaktów zobowiązaniowych stron, świadczących o zaistnieniu przesłanek z art. 764² § 1 k.c.

Zgodnie z umową, powód otrzymać miał wynagrodzenie umowne w formie prowizji w określonej wartości każdego zrealizowanego i zapłaconego zamówienia złożonego wcześniej przy jego udziale. Wysokość i zasady naliczania prowizji zostały określone w załączniku do umowy. Wysokość prowizji oraz sam fakt, terminy i sposób jej zapłaty nie były przez pozwanego kwestionowane. Pozwany nie zgłaszał nigdy, że w jego ocenie niewłaściwie realizowana jest umowa z powodową spółką. Pozwany nie wzywał powoda ustnie czy pisemnie do zapłaty należności z jego faktur lub odsetek. Z tego względu nie można uznać, że była to zasadna przyczyna do wypowiedzenia umowy przez pozwanego.

Ponadto pozwany miał otrzymywać miesięczny ryczałt w kwocie 1000 zł. Powód miał dokonywać zapłaty ryczałtu i prowizji – co miesiąc na podstawie faktury wystawionej przez agenta w terminie 14 dni od daty doręczenia, zawierającej również kwotę ryczałtu po wykonaniu obowiązków przez pozwanego. Pozwany nie podawał, że nie otrzymywał od powoda zapłaty tego ryczałtu, a jedynie, że następowało w terminie innym, niż wynikający z umowy. Pozwany nie wzywał powoda ustnie czy pisemnie do zapłaty należności z jego faktur lub odsetek.

Co prawda z okoliczności sprawy wynika, że w toku wieloletniej współpracy stron, ze względów ekonomicznych, powód opóźniał się z zapłatą ryczałtu, jednak nie jest to niewykonanie obowiązków przez powoda w całości lub znacznej części, albo przypadek określany przez ustawodawcę jako „nadzwyczajne okoliczności”. Zapłata ryczałtu była bowiem tylko jednym z kilku świadczeń umownych powoda. Ze względu na ustalony ustnie zwyczaj (co potwierdzili wiarygodnie świadkowie strony powodowej) strony doszły do przekonania o konieczności płacenia zbiorczo ryczałtu za kilka miesięcy. Nie była to zmiana umowy do której wymagana by była forma pisemna, a zmiana sposobu wykonywania przez powoda jednego z jego świadczeń, na którą pozwany zresztą przystał. Taki sposób postępowania stron był konsekwencją obopólnego, zgodnego i wieloletniego wykonywania zobowiązania umownego, które w żaden sposób nie naruszało jego istoty lub znacznej części. Nie może to też być jakaś nadzwyczajna okoliczność, skoro trwała wiele lat, a dopiero po podjęciu działań w kierunku działalności konkurencyjnej (zawiązanie spółki), stanowić by miała ich usprawiedliwienie.

Pozwany, ani żaden świadek nie potwierdzili twierdzeń, jakoby miałyby miejsce: niewypłacanie w całości należnej prowizji lub wypłacanie z wielomiesięcznymi opóźnieniami nie przekazywanie agentowi dokumentów i informacji do prawidłowego wykonania umowy, wprowadzanie zmian bez konsultacji, dotyczących cenników, form rozliczeń, terminów płatności. Argumenty te zdają się być stworzone na poczet wystosowanego przez pozwanego oświadczenia o rozwiązaniu umowy. Z kolei świadkowie wyraźnie zaprzeczyli, aby pozwany odpowiadał za tworzenie składu i receptur produktów. Nie sposób tego obowiązku umownego wywodzić z postanowienia § 1 ust. 1 - 3 umowy stron. Z tego, że pozwanemu, mającemu wykształcenie kierunkowe w zakresie zbieżnym z działalnością powoda, udostępniono laboratorium nie wynika, aby pozwany miał otrzymywać wynagrodzenie za stworzone przez siebie utwory. Abstrahując już od tego, że pozwany nie wykazał w żaden sposób, że receptury produktów powoda były utworami.

Pozwany nie był zmuszany do cotygodniowego i osobistego raportowania w siedzibie powoda o podjętych czynnościach i stanie prowadzonych spraw, a jedynie stanowiło to element wypracowanego wykonywania umowy. Jak stwierdzili wiarygodni świadkowie – pozwany nie ponosił żadnych konsekwencji w przypadku niestawiennictwa na owe spotkania. Miały one służyć jedynie przestrzeganiu wewnętrznych procedur w powodowej spółce, a w ramach obowiązku lojalnego działania nałożonego na pozwanego przez w/cyt. przepisy pozwany winien się do nich zastosować. Niemniej, wobec braku konsekwencji ewentualnego niestosowania się do tych obowiązków w umowie stron, trudno uznać, że są to jakieś nadzwyczajne okoliczności zmieniające, wbrew woli pozwanego, zobowiązanie.

W powyższych okolicznościach niezasadne było powołanie się przez pozwanego na przepis art. 764⁸ k.c., albowiem nie zaszły żadne przesłanki do wypowiedzenia umowy przez agenta (pozwanego) leżące po stronie dającego zlecenie (powoda). Co za tym idzie pozwany nie został zwolniony z przestrzegania zakazu konkurencji mimo, że swoje oświadczenie wysłał w terminie określonym rzeczonym przepisem.

Mając na względzie powyższe, Sąd orzekł jak w pkt I sentencji wyroku uwzględniając roszczenie w całości.

Rozstrzygnięcie w zakresie odsetek Sąd oparł na treści art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. W ocenie Sądu powód mógł domagać się odsetek ustawowych po upływie terminu do spełnienia świadczenia wynikającego z wezwania dłużnika, albowiem termin spełnienia świadczenia deliktowego nie był oznaczony, ani nie wynikał z właściwości zobowiązania (art. 455 k.c.).

Wobec powyższego Sąd zasądził odsetki ustawowe od upływu umownego terminu na spełnienie świadczenia (§5 ust. 2 umowy z 9.01.2006 w zw. z art. 455 k.c.), tj. od dnia następnego po dniu doręczenia wezwania o zapłatę, które pozwany otrzymał 25 sierpnia 2014.

Rozgraniczenie odsetek należnych powódce do 31 grudnia 2015 oraz od 1 stycznia 2016 wynika z wejścia w życie w toku procesu przepisów Ustawy z 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 9 listopada 2015 r.). Zgodnie z przepisem przejściowym tej ustawy (art. 56) do odsetek należnych za okres kończący się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Okres za który domagała się powódka odsetek nie skończył się zaś przed 1 stycznia 2016 r., a trwa do dnia zapłaty. Z uwagi na fakt, że ustawa ta zmodyfikowała m.in. przepis art. 481 § 2 k.c., zgodnie z którym obecnie jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych, konieczne było wskazanie jakie dokładnie odsetki są jej należne od 1 stycznia 2016.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie II wyroku na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania. W związku z tym, że pozwana przegrała spór w całości winna zwrócić powódce poniesione przez nią koszty procesu – tj. uiszczoną opłatę od pozwu w kwocie 4094 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3.600 zł wynikające z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września

2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity – Dz. U z 2013 r, poz. 461 ze zm.) oraz opłata skarbową od udzielonego pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

SSO Katarzyna Krzymkowska